

A man in a red shirt is seen from behind, standing in a church. He is looking out a tall, narrow stained glass window. Sunlight streams through the window, creating a warm, golden glow. The church interior is dark, with wooden pews visible in the foreground. The overall mood is contemplative and serene.

*A zaznel
šofar*

— ota —
román

FRANCINE
RIVERSOVÁ

AUTORKA NEW YORK TIMES BESTSELLEROV

A Z A Z N E L Š O F A R

FRANCINE RIVERSOVÁ

*A zaznel
šofar*

KUMRAN.SK

UKÁZME SVOJU NÁDEJ

Americký originál**(And the Shofar Blew):**

© 2003 by Francine Rivers

All rights reserved. Published by arrangement
with Browne & Miller Literary Associates, LLC.

Translated by permission.

Slovenské vydanie:

©2020 KUMRAN, s. r. o.

Mýtina 62, 064 01 Stará Lubovňa

www.kumran.sk

Všetky práva vyhradené.

Žiadna časť tejto knihy nesmie byť
reprodukováaná, uložená do informačných
systémov ani inak rozširovaná (elektronicky
alebo mechanicky) bez predchádzajúceho
písomného súhlasu vydavateľa.**Preklad:**

Zuzana Vengliková

Jazyková korektúra:

Eva Petrovičová

Zodpovedný redaktor:

Eva Štrbová

Obálka a grafická úprava:

Štefan Talarovič, Ludmila Králiková

Originál obálky:

Beth Sparkman

Foto na obálke:

Will & Deni McIntyre/Getty Images, Elaina Burdo

Tlač:

Alfaprint, s. r. o.

Prvé vydanie

ISBN 978-80-89993-25-3

*Rickovi a Sue Hahnovcom,
verným služobníkom Ježiša Krista*

Podakovanie

Ďakujem mnohým manželkám pastorov, laikom, zamestnancom cirkevných zborov a spoločenstiev, učiteľom a tým, ktorí v službe prežili náročné obdobia, za to, že sa so mnou podelili o svoje bolestivé a často veľmi osobné zážitky. Mnohí z vás si nesú jazvy spôsobené „budovaním cirkevného zboru“. Viacerí ste utržili rany, no napriek prežitému príkoriu naďalej slúžite. Zachovajte si vieru! Buďte silní! Človek má rôzne plány, no napokon sa stane to, čo chce Pán.

Z hĺbky srdca ďakujem svojej jedinečnej editorke Kathy Olsonovej a celému tímu vydavateľstva Tyndale za neprestajnú podporu. Zároveň ďakujem aj Bobovi Coibionovi za konzultácie v oblasti stavebníctva.

Bratia a sestry, Duch Svätý z nás robí jedno telo Pána Ježiša Krista. On je tým *jediným* uholným kameňom, na ktorom možno stavať to, čo pretrvá naveky: vzťah s naším Stvoriteľom, Spasiteľom a Pánom.

Francine Riversová
Žalm 127, 1

Povolanie

Samuel Mason sedel vo svojom bielom desote zaparkovanom oproti kostolu Centervillského kresťanského zboru. Stará budova bola na tom rovnako ako on; zažila už aj lepšie dni. Na kostolnej veži stále chýbalo zo šesť šindľov, ktoré strhla víchrica v osemdesiatom štvrtom. Zo sivého dreveného obloženia sa odlupoval náter. Jedno z vysokých oblúkových okien bolo prasknuté. Trávnik vysychal, ruže boli zarastené a brezu v záhrade medzi kostolom, spoločenskou sálou a malou farou pomaly zabíjal akýsi škodca.

Samuel sa obával, že ak čoskoro nepadne rozhodnutie, dožije sa toho, že na pozemku pred kostolom sa ocitne tabuľka s nápisom „NA PREDAJ“ a na dverách visiaci zámok realitného makléra. Načiahol sa k sedadlu spolujazdca, na ktorom ležala Biblia v ošúchanom čiernom koženom obale. *Snažím sa nestrácať vieru, Pane. Snažím sa dôverovať.*

„Samuel!“ Po First Street krivkal Hollis Sawyer. Stretli sa na schodoch. Hollis sa ľavou rukou chytil hrdzavého železného zábradlia, palicu pevne zasadil do zeme a šklbol bokom, aby na druhý schodík vyšvihol nohu s protézou. „Volal Otis, že bude meškať.“

„Nejaké problémy?“

„To nepovedal, ale v pozadí bolo počuť Mabelin hlas. Otis znel dosť podráždene.“

Samuel odomkol vchodové dvere a pozrel sa na kedysi svetlofliaľový, teraz už slnkom vyťahovaný sivý koberec. Hollis prekročil prah s bolestivo zvrastenou tvárou. Samuel nechal otvorené pre Otisa.

V predsieni sa už roky nič nezmenilo. Vyblednuté brožúrky stáli v dokonale vyrovnaných kôpkach. Koberec už dávno otočili tak, aby rozstrapkaným koncom smeroval k dverám malej farskej kancelárie. Zaprášený umelý fikus v kúte poskytoval dlhodobý podnájom pavúkovi. Ďalšia pavučina bola vysoko v rohu okna; niekto by musel vytiahnuť rebrík a zmiest' ju. Kto by bol však ochotný liezť na rebrík, keď by z neho mohol spadnúť a na staré kolená skončiť v zariadení pre seniorov? A zavolať profesionálnu upratovaciu službu neprichádzalo do úvahy. Neboli na to peniaze.

Hollis sa šuchtal uličkou medzi lavicami. „Je tu chladno ako v Minnesote v zime.“

V kostole to páchlo stuchlinou ako v mesiaci nevetranom dome. „Môžem zapnúť kúrenie.“

„Nerob si starosti. Kým sa to tu vyhreje, skončíme.“ Hollis vošiel do druhej lavice spredu, sadol si a paličku zavesil na operadlo sedadla pred sebou. „Takže kto bude kázať túto nedeľu?“

Samuel si sadol do lavice oproti a Bibliu položil vedľa seba. „Nedeľa je najmenší problém, Hollis.“ Zápästia zopnutých rúk položil na operadlo prvej lavice a zdvihol pohľad. Aspoňže mosadzný kríž a dva svietniky na oltári boli vyleštené. Zdalo sa, že sú to jediné predmety, ktorým sa v kostole dostáva akej-takej pozornosti. Koberec by potreboval vyčistiť, kazateľnica namaľovať a organ naladiť. Žiaľ, pracujúcich bolo z roka na rok menej a peňažné dary sa napriek štedrosti členov, z ktorých väčšina žila z dôchodku a sociálnych dávok, scvrkli.

Pane... Samuel potlačil slzy, preglgol hrču, čo mu navrela v hrdle, a pozrel sa na prázdny chór. Pamätal si časy, keď bol plný spevákov v červeno-zlatých rúchach. Teraz z času na čas spievala už iba jeho manželka Abby s klavírnym sprievodom Susanny Porterovej. A hoci svoju manželku ľúbil, musel uznať, že jej hlas už nie je to, čo býval.

Programy, ktoré v zbere fungovali, jeden po druhom zanikli a čas ich odvíjal ako prach. Deti vyrástli a odsťahovali sa. Ľudia v strednom veku zostarli a dôchodcovia zomreli. Pastorove múdre slová nemal kto počúvať.

Ach, Pane, nedopušť, aby som sa dožil toho, že v jednu nedeľu ostane tento kostol zatvorený!

Do tohto zboru chodievali s Abby už štyridsať rokov. Ich deti tu boli pokrstené a navštevovali tu aj nedeľnú školu. Pastor Hank

tu oddal ich dcéru Alice a potom odslúžil pohrebné obrady za ich syna Donnyho, keď z Vietnamu priviezli jeho telo. Na posledný krst v zbore si spomenúť nedokázal, zato pohrebov pribúdalo. A pokiaľ vedel, voda z krstiteľnice sa už dávno vyparila.

Aj Samuel sa cítil rovnako. Ako staré zoschnuté kosti. Bol unavený, deprimovaný, zničený. A teraz ich postihla ďalšia tragédia. Netušil, ako zbor udržia pri živote. Ak nenájdu riešenie, čo sa stane s týmto malým spoločenstvom veriacich, ktoré sa každú nedeľu schádza na bohoslužbu? Väčšina bola príliš stará na to, aby mohla niekam zájsť autom, iní sa zase ostýchali cestovať dvadsať míľ do susedného mesta a modliť sa tam s cudzími ľuďmi.

Budeme napokon odkázaní na sledovanie televíznych evanjelizátorov, ktorí trištvrté času iba drankajú peniaze? Pane, len to nie!

Vchodové dvere sa s buchnutím zavreli a drevená podlaha zavrzgala pod blížiacimi sa krokmi. „Prepáčte, že meškám!“ Otis Harrison podišiel dopredu a posadil sa do prvej lavice.

Samuel rozpojil dlane a vstal, aby sa s ním zvitál. „Ako sa má Mabel?“

„Biedne. Lekár ju znovu napojil na kyslík. Je poriadne našťvaná, že musí po dome ťahať so sebou kyslíkovú fľašu. Človek by čakal, že si trochu posedí, ale ona nie. Musím na ňu dozerať. Včera som ju prichytil v kuchyni a pohádali sme sa. Povedal som jej, že raz nás tým plynovým sporákom vyhodí do vzduchu. Ale vraj už nemôže jesť tie mrazené polotovary.“

„Prečo si neobjednáte dovoz jedla pre seniorov?“ opýtal sa Hollis.

„To som aj urobil. Preto meškám.“

„Neprišli?“

„Prišli načas, ináč by ste ma ešte čakali. Problém bol v tom, že som im musel otvoriť ja, pretože Mabel to odmietla urobiť.“ Lavica zavrzgala, keď sa do nej Otis posadil.

Samuel s Abby strávili u Harrisonovcov mnoho príjemných večerov. Mabel im zakaždým nachystala hotovú hostinu: plnené kura, pečenú či parenú zeleninu z vlastnej záhrady a nadýchanú piškótu. Otisova manželka milovala varenie. Nepovažovala ho za koniček; bolo to jej poslanie. Mabel a Otis zvykli pozývať nové rodiny v zbore na večeru. Talianska, nemecká, francúzska či dokonca čínska kuchyňa – bola odhodlaná skúsiť čokoľvek a všetci, ktorí sa

zišli okolo jej stola, si to skutočne vychutnali. Na zborovom pikniku sa ľudia vždy vrhli na hrniec, ktorý na stôl prikrytý gumeným obrusom položila Mabel. Donnymu posielala do Vietnamu sušienky. Otis sa zvykol sťažovať, že nikdy nevie, čo má čakať na večeru, ale nikto ho veľmi neľutoval.

„Stále sleduje programy o varení, zapisuje si recepty a je nervózna z toho, že ich nemôže vyskúšať. A potom som ja nervóznym z nej. Povedal som jej, nech začne vyšívať. Alebo maľovať. Alebo lúštiť krížovky. Čokoľvek! O tom, čo mi odpovedala, radšej pomlčím.“

„Čo keby ste si kúpili elektrický sporák?“ navrhol Hollis. „Alebo mikrovlnku?“

„Mabel by sa elektrického sporáka ani nedotkla. A čo sa týka mikrovlnky, pred pár rokmi sme ju dostali od syna na Vianoce. Ani jeden z nás nedokáže prísť na to, ako funguje. Vieme ju akurát tak zapnúť na minútový program a ohriať si v nej kávu.“ Otis pokrútil hlavou: „Chýbajú mi tie staré dobré časy, keď som nevedel, čo ma bude večer čakať na stole. Už nevydrží stáť ani tak dlho, aby urobila šalát. Sám som sa pokúsil niečo navariť, ale skončilo sa to katastrofou.“ Zvrátil tvár a netrepežlivo mávol rukou: „Ale dosť už o mojich problémoch. Vraj treba niečo prebrať. Ako sa má Hank?“

„Nie dobre,“ odvetil Samuel. „Včera sme ho boli s Abby navštíviť v nemocnici. Susanna chce, aby šiel do dôchodku.“

Hollis vystrel nohu s protézou. „Mali by sme počkať, čo na to povie Hank.“

Samuelovi bolo jasné, že nechcú vidieť fakty. „Mal infarkt, Hollis. Bez trubičky v hrdle nedokáže povedať ani slovo.“ Vážne si myslia, že Henry Porter bude žiť naveky? Chudák Hank už nedokáže predstierať, že je zajačik z reklamy na batérie Energizer.

Otis sa zachmúril. „Je to také zlé?“

„Včera popoludní skolaboval na chodbe nemocnice priamo pred pohotovosťou. Ináč by sme tu dnes plánovali jeho pohreb.“

„Boh ho chráni,“ skonštatoval Hollis. „Vždy to tak bolo.“

„Je načase, aby sme aj my prihliadli na to, čo bude preňho najlepšie.“

Otis strýpol. „Čo tým chceš povedať?“

„Samuel má za sebou dlhú noc, to je všetko.“ Hollisovi znela v hlase nádej.

„To je jedna časť vecí,“ súhlasil Samuel. Skutočne celú noc nespal a premýšľal o budúcnosti. „V skutočnosti ide o ďalšiu z mnohých kríz a nechcem, aby nás táto úplne potopila. Musíme urobiť isté rozhodnutia.“

Hollis sa nervózne zavrteľ. „Kedy ste s Abby prišli do nemocnice?“

Zakaždým, keď sa rozhovor zvrhol na nepríjemné veci, Hollis preskočil na inú tému. „Pol hodiny po tom, čo nám Susanna telefonovala. Hank sa už dlhší čas necítil dobre.“

Otis zvrástil tvár: „Ale veď nám nič nepovedal.“

„Čo si si nevšimol, že za posledné dva roky úplne zošedivel?“

„Ja tiež,“ odvetil Hollis.

„A okrem toho schudol.“

„To by som bral,“ zachechtal sa Otis.

Samuel sa snažil byť trpezlivý. Ak si nedá pozor, toto stretnutie sa opäť zmení na prázdnu debatu o úpadku sveta a štátu. „Asi pred týždňom mi Hank spomínal svojho priateľa z vysokoškolských čias, ktorý je dekanom na istej kresťanskej univerzite na stredozápade. Vyjadroval sa o ňom veľmi pochvalne. Aj o škole.“ Samuel preskakoval pohľadom medzi svojimi dvoma najstaršími priateľmi. „Myslím, že mi tým chcel naznačiť, kde máme začať hľadať jeho nástupcu.“

„Hej, počkaj chvíľu!“ zastavil ho Hollis. „Teraz ho nemôžeme poslať na dôchodok, Samuel. To by bola rana pod pás,“ odfrkol. „Ako by sa ti páčilo, keby do tvojej nemocničnej izby niekto napochodoval a povedal: ‚Je mi ľúto, že si mal infarkt, priateľa, ale už ťa nepotrebujeme?‘“

Otis očervenel v tvári. „Hank bol štyridsať rokov motorom tohto zboru, pevne držal v ruke kormidlo. Bez neho sa nezaobídeme.“

Samuel vedel, že to nebude ľahké. Sú chvíle, keď treba byť jemný, a chvíle, keď treba byť priamy. „Hovorím vám, že Hank sa už nevráti. A ak chceme, aby tento zbor prežil, mali by sme začať hľadať niekoho, kto sa ku kormidlu postaví namiesto neho, pretože ináč narazíme na skaly.“

Hollis mávol rukou: „Hank bol v nemocnici aj pred piatimi rokmi, keď mu robili bajpas. A vrátil sa. Kým sa znovu nepostaví na nohy, budeme pozývať hostí – ako naposledy. Niekoho od Gedeonovcov, z Armády spásy, z kuchyne pre bezdomovcov, čo je na druhom konci mesta. Mohli by nám prísť porozprávať o svojej službe. Tak

vykryjeme niekoľko nediel.“ Nervózne sa zasmial. „Pri najhoršom nám Otis môže znovu premietnuť diapozitívy zo Svätej zeme.“

Samuel nadvihol päty zo zeme a potichu nimi pohyboval nahor a dolu ako vždy, keď bol nervózny. Ako im to má vysvetliť? Musí prísť sám Pán a zatrúbiť na šofar, aby to konečne pochopili? „Susanna povedala, že ich najstaršia vnučka čaká na jar bábätko. Rada by vraj videla Hanka s pravnúčatkou na kolenách. Chceli by tráviť viac času s deťmi; chodiť do toho istého kostola, sedieť v tej istej lavici. Ktorý z vás Hankovi povie, že si niečo také nezaslúži? Ktorý z vás mu povie, že od neho očakávame, že bude stáť na kazateľnici, kým nepadne na zem mŕtvy?“ Hlas sa mu zlomil.

Hollis sa zamračil a odvrátil tvár. Samuel však stihol v jeho očiach postrehnúť slzy.

Samuel sa oprel lakťom o lavicu. „Hank potrebuje vedieť, že to chápeme. Potrebuje cítiť, že sme mu vďační za roky vernej služby zboru. Potrebuje naše požehnanie. A potrebuje penzijný fond, ktorý sme pred rokmi založili, aby raz mali so Susannou z čoho žiť a nemuseli sa spoliehať na štátnu podporu a milodary detí!“ Cez slzy im sotva videl tváre.

Otis vstal a pochodoval uličkou v strede, jednu ruku vo vrecku, druhou sa škrabal po čele. „Burza klesla, Samuel. Hodnota fondu je oproti minulému roku o polovicu nižšia.“

„Aj polovica je lepšia ako nič.“

„Možno keby som bol akcie stiahol z burzy skôr... takto bude za štyridsať rokov služby mesačne dostávať dvestopäťdesiat dolárov.“

Samuel zavrel oči. „Aspoňže sme im platili dlhodobé zdravotné poistenie.“

„Jedno šťastie, že on požiadal v tridsaťpäťke, ináč by sme nemali dosť na zaplatenie ošetrenia.“ Otis sa zviezol na koniec lavice. Pozrel Samuelovi do očí a on prikývol. Vedel, že v takom prípade by to musel zaplatiť on s Abby – ako vždy, keď sa v zbierke nevyzbieralo dosť na pokrytie nákladov na chod zboru.

Hollis si vzdychol: „Pred piatimi rokmi sme mali šiestich presbyterov. Najprv sme pre rakovinu prostaty prišli o Franka Bunkera, potom Jim Popoff zaspal v hojdacom kresle a už sa neprebral. Minulý rok dostal porážku Ed Frost. Prišli jeho deti, najali sťahovaciu službu, pred dom dali tabuľku „NA PREDAJ“ a spolu s manželkou

ho zaviezli do nejakého domova dôchodcov kdesi na juhu. A teraz Hank...“ Hollisovi uviazol hlas v hrdle. Znovu sa pohniezdil.

„Takže,“ povedal Otis pomaly, „čo budeme robiť bez pastora?“

„Vzdáme sa!“ ozval sa Hollis.

„Alebo začneme odznova.“

Obaja na Samuela vytreštili oči. „Zobuď sa zo sna, Samuel,“ pohrdavo odrkol Otis. „Tento zbor zomiera už desať rokov. Keď sa Hank presťahuje na sever, načisto zahynie.“

„Skutočne chceš zamknúť dvere a odísť?“

„Nejde o to, čo chceme! Ide o to, čo treba urobiť!“

„Nesúhlasím,“ rozhodne sa ohradil Samuel. „Čo keby sme sa za to modlili?“

Otis sa zamračil. „Ako nám v tejto situácii pomôže modlitba?“

Hollis vstal. „Dostávam do nohy krč, musím sa hýbať.“ Vzal palicu, ktorá sa opierala o lavicu, a pomaly krivkal k oltáru. „Nechápem, čo sa to v tejto krajine v poslednom čase deje.“ Paličkou ťukal po dlážke. „Všetky štyri deti som vychovával po kresťansky, ale ani jedno z nich už nechodí do kostola; iba ak na Vianoce a Veľkú noc.“

„Asi majú veľa práce,“ poznamenal Otis. „Dnes musia pracovať obaja manželia, ak chcú vyžiť a každých pár rokov vymeniť auto, lebo veľa jazdia. Môj syn denne precestuje stoštyridsať míľ a jeho manželka asi polovicu z toho. A okrem toho platia mesačne tisícosemsto dolárov za opatrovatelku detí. K tomu si pripočítaj poistenie a...“

Bla, bla, bla. Samuel to nepočúval po prvý raz. Svet je nanič. Nová generácia si neváži staršiu. Všetci ochrancovia životného prostredia sú hipíci zo šesťdesiatych rokov a všetci politici sú podvodníci, majú milenky a ešte horšie. „Problémy poznáme, skúsme sa zamerať na riešenia.“

„Riešenia!“ Otis pokrútil hlavou. „Aké riešenia? Pozri, Samuel, je koniec. Koľko členov má náš zbor?“

„Na papieri päťdesiatdeväť,“ bezútešne oznámil Hollis, „ale minulú nedeľu prišli iba tridsiati traja.“

Otis sa pozrel na Samuela: „Tak vidíš. Nemáme dosť peňazí na splatenie účtov. Nemáme pastora. Jediné dieťa je vnuk Bradyho a Friedy a aj ten je tu iba na návšteve. Navrhujem, aby sme sa taktne stiahli, ibaže by si sa chcel ujať vedenia ty, Samuel.“

„*Taktne?* Ako chceš *taktne* rozpustiť zbor?“

Otis očervenal. „Je po všetkom. Kedy to konečne pochopíš, ty tvrdohlavec? Bolo to fajn, ale zábava sa skončila. Je čas ísť domov.“

Samuel cítil, ako sa mu rozpaľuje vnútro, akoby niekto opatrne rozduchával chladnúce uhlíky v jeho srdci. „Kam sa podel ten oheň, čo sme cítili, keď sme spoznali Krista?“

„Zostarli sme,“ zahlásil Hollis.

„Vyčerpali sme sa,“ dodal Otis. „Vždy sa zapájajú tí istí, kým ostatní iba posedávajú v laviciach a čakajú, že všetko pôjde ako po masle.“

Samuel vstal. „Abrahám mal sto rokov, keď sa mu narodil Izák! Mojžiš mal osemdesiat, keď ho Boh povolal z púšte! Kaleb mal osemdesiatpäť, keď zaujal krajinu okolo Hebronu!“

Otis si odkašľal. „Osemdesiat muselo byť v biblických časoch menej ako dnes.“

„Prišli sme sem, pretože veríme v Ježiša Krista, však?“ Samuel sa nedal odradiť. „Zmenilo sa to?“

„Samozrejme, že nie,“ odvetil Hollis.

„Hovoríme o zrušení zboru, nie o zrieknutí sa viery,“ rozvášnene namietal Otis.

Samuel sa naňho pozrel: „Môže jedno fungovať bez druhého?“

Otis nafúkol líca a poškrabal sa na čele. Tvár mu opäť očervenela. To neveštilo nič dobré.

„Sme stále tu,“ povedal Samuel, „tento zbor ešte nezomrel.“ Neustúpi ani o milimeter, nech si Otis funí a prská, koľko chce.

„Naposledy sa vyzbieralo stodva dolárov a šesťdesiatpäť centov,“ zachmúril sa Otis. „To nestačí ani na réžiu. A mimochodom, už máme nedoplatok.“

„Pán sa postará,“ nedal sa Samuel.

„Pán? To nemyslíš vážne! Vždy to platíme my. Znovu zaplatíš daň z nehnuteľnosti z vlastného vrecka, Samuel?“ spýtal sa Otis. „Ako dlho to takto pôjde ďalej? Zbor už neudržíme. A už vonkoncom nie bez pastora!“

„Presne tak.“

„A kde nejakého zoženieš?“ zazrel naňho Otis. „Pokiaľ viem, na stromoch nerastú.“

„Aj keby sme mali nového pastora, nemáme peniaze na chod zboru. Potrebovali by sme viac členov.“ Hollis sa posadil a vystrel

nohu, masírujúc si stehno artritickými prstami. „Autobus už šoférovať nemôžem a nebudem chodiť od dverí k dverám, ako sme to robievali kedysi.“

„Autobus už nemáme, Hollis,“ podráždeným pohľadom ho prepíchol Otis. „A teraz, keď nemáme pastora, nemáme ani bohoslužbu, na ktorú by sme ich pozvali.“ Mávol rukou. „Jediné, čo máme, je táto budova. A stačí jedno zemetrasenie a zosype sa nám na hlavy.“

Hollis sa neveselo zasmial. „Tak by sme aspoň dostali peniaze z poisťovne a mohli Hanka poslať na dôchodok vo veľkom štýle.“

„Mám nápad,“ z Otisovho hlasu bolo cítiť uštipačnosť. „Čo keby sme počas Halloweenu urobili z kostola strašidelný dom? Vyberali by sme po desať dolárov na hlavu. Tak by sme splatili účty a ešte by sme mali dosť aj pre Hanka.“

„Veľmi vtipné,“ sucho poznamenal Samuel.

Otis sa zamračil: „To nebol žart.“

Samuel si oboch mužov premeral vážnym pohľadom: „Stále tu máme tridsaťtri ľudí, ktorí potrebujú spoločnosť.“

Hollis zvesil plecia. „Všetci sme už jednou nohou v hrobe a druhou stojíme na banánovej šupke.“

Samuel odmietol ustúpiť. „Hlasujem za to, aby sme zatelefonovali tomu dekanovi.“

„V poriadku,“ Otis zdvihol ruky. „V poriadku! Ak na tom tak trváš, máš môj hlas. Zatelefonuj mu a uvidíme, čo môže pre nás urobiť. Stavím sa, že nič. Zavolaj, komu chceš. Zavolaj Bohu, ak sa ešte vôbec unúva počúvať nás. Pre mňa za mňa zavolaj aj prezidentovi Spojených štátov. Ja idem domov, aby som zistil, či moja žena nepodpálila kuchyňu.“ Otis kráčal k východu so zvesenými plecami.

Napriek tomu, že Otis hundral a protestoval, Samuel vedel, že jeho starý priateľ sa nechce vzdať o nič viac ako on. „Ďakujem, Otis.“

„Len sem nedotiahni nejakého frajera s bicími a elektrickou gitarou!“ zavolať Otis ponad plece.

Samuel sa rozosmial: „Možno práve to potrebujeme, chlapče.“

„Len cez moju mŕtvolu!“ Vchodové dvere sa s buchnutím zatvorili.

Hollis sa zdvihol na nohy, vzal si paličku a zhlboka si vzdychol. Dlhú chvíľu sa okolo seba obzeral. „Vieš...“ Oči sa mu zaleskli, brada zachvela. Stisol pery a potriasol hlavou. Paličku zdvihol do vzduchu, akoby salutoval, a začal sa šuchtať dolu uličkou.

„Zachovaj si vieru, braček.“

„Brú noc,“ povedal Hollis chrapľavým hlasom. Dvere sa opäť otvorili a zavreli. Kostol sa ponoril do ticha.

Samuel položil ruku na Bibliu, ale nezdvihol ju. Začal sa modliť a po líkach sa mu kotúľali slzy.

Samuel zahol na úzku príjazdovú cestu, prešiel okolo prístreška na auto a vošiel do garáže. Zadný vchod malého bungalova sa otvoril a vo svetle sa objavila Abby, ktorá naňho už čakala. Privítala ho bozkom. „Ako dopadlo stretnutie?“

Nežne sa jej dotkol líca. „Zajtra zatelefonujem Hankovmu priateľovi.“

„Chvála Pánovi.“ Prešla do kuchyne. „Sadni si, zlatko, hneď ti zohrejem večeru.“

Samuel položil Bibliu na biely umakartový stôl a sadol si na červenú plastovú stoličku. „Máme pred sebou ťažkú úlohu.“

„Aspoň ťa vypočuli.“

„Ale iba preto, že sa už nevládzu hádať.“

Abby sa usmiala ponad plece. „Nebuď na staré kolená pesimista. Možno vďaka tomu omladneme.“ Postláčala tlačidlá na mikrovlnke.

„Podľa Otisa som rojko.“ Sledoval Abby, ako na stôl pred neho kladie príbor a servítku. Teraz, v sedemdesiatich štyroch, mu pripadala rovnako krásna ako v osemnástich, keď sa s ňou oženil. Vzal ju za ruku. „Stále ťa ľúbim, to vieš.“

„Nemáš na výber.“ Mikrovlnka zapípala. „Večera je hotová.“

„Otis bol s nervami v koncoch, keď prišiel. Mabel sa má zase zle. Znovu je na kyslíku.“

„Počula som o tom.“ Položila pred neho tanier. Sekaná, zemiaková kaša, zelená fazuľka. „Večer som jej telefonovala. Mali sme dlhý rozhovor.“ Posadila sa oproti nemu.

Vzal do ruky vidličku. „Správala sa slušne?“

Abby sa rozosmiala: „V pozadí som počula niekoho hovoriť o vrstvených šalátoch, potom televízor stíšila.“

„Chudinka.“

„Prosím ťa, to je nezmysel. Baví ju podpichovať Otisa. Presne vie, ako ho vytočiť.“

„Varenie jej nechýba?“

„Nie až tak, ako by si želala.“

„Ženy. Človek s nimi nevie žiť a bez nich tiež nie.“

Vstala a otvorila starú chladničku. Naliala do pohára mlieko, postavila ho pred neho a znovu sa posadila. Nikdy nedokázala dlho obsedieť na mieste. Priečilo sa to jej povahe. Zložila prsty do striešky a pozorovala ho. Napriek tomu, že mu chýbal apetít, pomaly jedol, aby si oňho nerobila starosti. „Susanne spadne kameň zo srdca, Samuel. Odkedy Hankovi robili ten bajpas, chcela, aby šiel na dôchodok.“

„Budú sa musieť uskromniť. Nemajú ani dom, ktorý by mohli predať.“

„Myslím, že Susanne bude stará fara chýbať. Povedala mi, že majú našetrených okolo desaťtisíc. Chvála Pánovi, že máme pre nich penzijný fond, ináč by sa o ne museli postarať deti.“

Keď jej Samuel oznámil tú zlú správu, Abby sklonila hlavu a odmlčala sa. Položil vidličku a čakal. Vedel, že opäť vysielala k nebu ďalšiu zúfalú prosbu. Keď hlavu zdvihla, tvár mala bledú, oči vlhké. Obaja sa hanbili. „Kiežby som sa radšej bola narodila bohatá ako pekná!“ Ten starý vtip ho nerozosmial. Abby sa k nemu načiahla a dlaňou mu prikryla ruku. On iba potriasol hlavou, lebo nevedel, čo povedať.

„Zaujímalo by ma, o čo ide Pánovi tentoraz,“ povedala skleslo.

„Nie si sama.“

Len čo Paul Hudson otvoril dvere prenajatého domu, začul buchot. Z pliec si zhodil sako a zavesil ho do skrine na chodbe. Rozosmial sa, keď na kuchynskej dlážke uvidel svojho trojročného syna Timothyho, ako po hrnci búcha drevenou varechou a Eunice mu do toho spieva: „Genesis, Exodus, Levitikus, Numeri...“

Paul sa oprel o zárubňu dverí a s úsmevom ich pozoroval. Keď ho Timothy zbadal, zvolal: „Ocko!“ Pustil varechu a vyskočil na nohy. Paul ho vzal na ruky, pobožkal, zatočil sa s ním a oprel si ho o plece.